

CONTENTS

SCIENTIFIC ARTICLES

Alexander Miller PhD, Professor at Omsk F.M. Dostoevsky State University, Russia

TRADITIONAL AND ENTREPRENEURIAL COST MANAGEMENT	14
--	-----------

REVIEWS

*Marina Đorđević, PhD, associate professor of the Faculty of economics Niš
Jadranka Đurović-Todorović, PhD, full professor of the Faculty of economics Niš
Zoran Tomić, master of economics*

THE WAY OF INCREASING THE ABUNDANCE OF PROPERTY TAX IN THE REPUBLIC OF SERBIA.....	31
---	-----------

Dragan J. Mikerević, PhD, Full professor at the Faculty of Economics, University of Banja Luka

HARMONIZATION OF FINANCIAL REPORTING AS A CATALYZER OF ECONOMY GROWTH.....	57
---	-----------

*Duško Šnjegota PhD, Associate professor at Economic Faculty of University in Banja Luka
Branka Milošević – Šnjegota, MA, Professor of economic subjects at secondary school of Economics in B. Luka*

LEGAL AND ACCOUNTING ASPECTS OF THE UTILITY ACTIVITIES IN THE REPUBLIC OF SRPSKA.....	84
--	-----------

*Miladin Jovičić PhD, University of East Sarajevo, Faculty of Business Economy Bijeljina, BiH
Milena Mirković, University of East Sarajevo, The faculty of Education in Bijeljina, BiH*

THE ACHIEVED LEVEL OF QUALITY EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA	100
---	------------

PROFESSIONAL ARTICLES

*Suzana Stevanović, msc, Senior teaching assistant, Faculty of Business Economics, University of East Sarajevo
Zeljko Vojinović PhD, Assistant Professor, Faculty of Economics in Subotica, University of Novi Sad
Sanja Živković, msc, Erste bank, Novi Sad, Republic of Serbia*

INTRODUCING THE CONCEPT OF CRM IN BANKING SECTOR.....	114
--	------------

ТРАДИЦИОНАЛНО И ПРЕДУЗЕТНИЧКО УПРАВЉАЊЕ ТРОШКОВИМА

Проф. др Александар Милер

Државни универзитет Ф. М. Достојевски, Омск, Русија,

aem55@yandex.ru

Чланак је излазан на 5. Интернационалном научном скупу „ЕконБиз: Трендови развоја и промјене у новој економији земаља у транзицији“, Бијељина 22. и 23. јун 2017. године

Резиме: Рад се бави теоријским и методолошким аспектима традиционалног и предузетничког управљања трошковима у производним и пословним структурама. У раду је приказан холистички поглед на питање развоја методологије истраживања традиционалног и предузетничког управљања трошковима у оквиру иновативне економије. Концепти трошкова, расхода и издатака у односу на привредне субјекте су теоријски утемељени. Значење предузетничког управљања трошковима и његови основни параметри су испитани и теоријски утемељени, специфичне одлике и карактеристике предузетничког управљања трошковима су идентификовани и поткријепљени. Рад одређује критерије одабира основних алата предузетничког управљања трошковима и пружа доказе примјене функционалног приступа при увођењу концепта предузетничког управљања трошковима. Кључне одлике предузетничког управљања трошковима се откривају и приказују се компаративне карактеристике традиционалног управљања трошковима и предузетничког управљања трошковима. Критерији развоја предузетничког управљања трошковима су поткријепљени.

Кључне ријечи: предузетничко управљање, трошкови, параметри, критерији, привредни субјекат

УВОД

Холистички поглед на питање развоја методологије проучавања традиционалног и

предузетничког управљања трошковима у оквиру иновативне економије.

Према економској теорији, с једне стране, предузетништво се може посматрати као покушај стицања пословног профита, а с друге стране, може се третирати као процес преласка трошкова у профит. Најприје одређивање трошкова и исхода производње, а потом и њихово поређење с циљем тражења опција за повећање перформанси и оптимизације трошкова су круцијални за економију привредног субјекта.

Стога, трошкови имају директан и тренутан утицај на главни показатељ ефикасности производње и пословне структуре, односно профит, са управљањем трошковима као есенцијалном компонентом пословних система. Управљање трошковима за производњу и пословну структуру постаје средство за постизање високих економских резултата, што представља показатељ пословне ефикасности. На њега не треба гледати само као на начин смањења трошкова, него се оно односи на све елементе контролisaња трошкова.

Управљање трошковима није само саставни дио пословања као цјелине, него је то систем управљања производњом и пословном структуром. Наиме, управљање трошковима као есенцијалан дио пословања је један од важнијих елемената у управљању производњом и пословном структуром. Прихватајући општи став, можемо посматрати управљање као начин планирања, контролisaња, координације, организације и мотивационих функција, а све ове ставке се имплементирају у фази развијања идеја, доношења одлука у управљању,

примјене донијетих одлука, процјене и прилагођавања резултата ових одлука. Све ове фазе, као и све традиционалне управљачке функције, сугеришу управљање трошковима. Стога, управљање трошковима задире у све функције и фазе управљања привредним субјектом, а имплементира се на основу ових функција. На примјер, функција планирања укључује одређивање циљева производње и пословне структуре, као и специфичне стратегија за постизање ових циљева. У односу на управљање трошковима ово значи дизајнирање плана (буџета) за износ трошкова и његових појединачних дијелова. Функција контролисања укључује анализу трошкова, праћење извјештаја о планирању трошења одређених средстава. Елементи управљања трошковима су тако дио функције контролисања.

ТЕОРИЈСКИ ОКВИР РАДА

Одређивање значења предузетничког управљања трошковима.

Растући значај управљања трошковима у предузетништву и управљање производњом и пословном структуром, као и анализа предузетничког развоја и активности са специфичним карактеристикама, те значај ових одлика постизање успеха у предузетничким активностима оправдава увођење концепта предузетничког управљања трошковима. Предузетничко управљање трошковима се посматра као процес управљања трошковима који има одређене одлике и специфичне параметре, основне карактеристике предузетништва и фокус на повећању пословне ефикасности кроз имплементацију појединачних функција и употребу посебних алата управљања трошковима (Tevelevich, 2010).

Увођење овог концепта не имплицира одбацивање традиционалног мишљења да је суштима управљања трошковима континуиран систематичан процес утицаја трошкова компанија како би осигурали њихов оптимални ниво, структуру и динамику, он само указује на нове аспекте параметара и специфичне одлике управљања трошковима у предузетничким структурама. Ови аспекти и одлике утичу на имплементацију одређених функција, постизање циљева, одређивање система управљања трошковима и остало.

Основни параметри предузетничког управљања трошковима су:

1. Циљ је укупни трошак као кључни елемент у систему пословних активности који

указује на ефикасност и ефектност пословне активности за одређени период. Суштина трошкова као циља пословног управљања се схвата на традиционалан начин, остаје иста иако се уведе концепт предузетничког управљања, али концепт захтијева разјашњење због неодговарајућих интерпретација у научним публикацијама и регулаторним документима.

2. Субјект је предузетник, односно колективно или индивидуално тијело које мора имати специфичне одлике, што значи да субјект традиционалног управљања трошковима (менаџери или специјалисти из сектора) треба да развију одређене карактеристике предузетника како би успјешно имплементирали предузетничко управљање трошковима.
3. Основни принцип предузетничког управљања трошковима огледа се у томе да је то основна компонента предузетничких активности. То значи да ће се предузетничко управљање трошковима у цјелости схватити под условом да има карактеристике било ког пословања. С друге стране, оно ће бити обавезан елемент пословних система и система управљања привредним субјектима, без којих овисубјекти неће моћи да испуни своју мисију.
4. Основни критеријум се фокусира на постизање пословне ефикасности и разматрање фактора ове ефикасности, што резултира промјеном традиционалних приступа (рачуноводство, маркетинг, развој и други) који су углавном усмјерени на смањење трошкова неопходних за нове приступе који имају за циљ оптимизацију трошкова и у највећој могућој мјери задовољавање основних карактеристика предузетничких активности.

Важност схватања суштине циља управљањем резултира потребом да се интерпретира концепт трошкова, посебно када узмемо у разматрање то да је прелиминарна анализа довела до закључка концептуалне двосмислености.

У економским изворима и регулаторним документима можемо на први поглед наићи насличности у значењу три термина: трошак, расход и издатак. Компаративна анализа ових термина показује да не постоји јединствена, јасна дефиниција ових термина, штавише, они секористе наизмјенично.

Осврт на домаће економисте који говоре о суштини идентификованих концепата налазимо у радовима (Kerimov, 2003), (Lebedev, 2000), (Porova, 2007), (Trubochika, 2007), и других. Преглед најчешћих разлика између анализираних категорија води до закључка да не постоји једна интерпретација ових концепата у домаћој економској литератури. Осврћући се на стране изворе који одређују термине за које смо и ми заинтересовани (Groth and Kinney 1994, MacNair 2006), увиђамо да се у економској литератури на енглеском језику јављају само два термина која одговарају руским терминима – трошкови и расходи. Након извршене анализе одређеног броја извора, можемо закључити да су страни истраживачи развили заједнички приступ разликовању ових термина. Термин расходи је рачуноводствени термин и користи се у финансијским извјештајима за означавање финансијског одлива за одређени период. Термин трошкови има шире значење и означава трошкове предузећа у цјелини. Према дефиницијама у страним изворима и анализама домаћих аутора, можемо установити да је најближи преводни еквивалент термину трошкови руски термин *zatrady*, док термину расходи одговара термин *raskhody*.

У каквном међусобном односу стоје ови термини није на први поглед потпуно јасно. Многи научници увиђају разлику између трошкова, расхода и издатака, али у домаћој економској литератури не постоји јединствен приступ овом питању. Штавише, одређени број аутора који указују на разлике између ових термина теже да их користе синонимно. У регулаторним документима ови термини се користе наизменично упркос неким покушајима да се направи разлика међу њима.

Сумирајући горенаведено и нетврдећи да је ово финални осврт на ово питање, можемо понудити сљедеће дефиниције обрађиваних концепата који се односе на привредне субјекте.

Трошкови представљају новчани износ коришћен или условно коришћен за активности привредног субјекта у току одређеног временског периода;

Расходи представљају имовински одлив за одређени период који се јасно наведе у финансијском извјештају привредног субјекта;

Издатак представља износ средстава који се користи са сврхом и може се мјерити финансијски.

Да би се боље разумјела суштина трошкова и да би организација пружила ефикасно

управљање неопходно је примјенити економски доказану класификацију трошкова засновану на одређеним критеријима. Сви типови класификације трошкова (Kerimov, 2003), (Lebedev, 2000), (Trubochika, 2007), (Lieberman, 2006) у односу на информације, анализе и рачуноводствене намјене се примјењују у теорији и пракси. Класификација трошкова мора да процијени: а) могући утицај на ове трошкове, б) ниво утицаја трошкова на финансијску ефикасност привредног субјекта.

Уколико објекат предузетничког управљања трошковима остане непромијењен у контексту привредног субјекта, тада субјекат захтијева одлике специфичне за предузетника и карактеристике релевантне за тај привредни субјекат. Као прво, субјекат предузетничког управљања трошковима мора посједовати квалитете предузетника – иновативни начин размишљања и способност да се брзо прилагоди новијим методама управљања трошковима, способност да флексибилно одговори диманичким факторима екстерног и интерног окружења и да тражи најадекватније алате управљања трошковима код промијењивих фактора. Такође, субјекат треба да покаже вољу да предузме ризичне одлуке по питању управљања трошковима као и способност да управља ризицима у области управљања трошковима. Као друго, функција управљања трошковима у привредним субјектима често се не доживљава само као ниша професионалне области која укључује специјалисте у управљању трошковима, него као свеукупна функција управљања многих менаџера и професионалаца који раде на заједничком циљу развоја привредног субјекта и постизању високих економских резултата.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Развијање специфичних одлика и карактеристика предузетничког управљања трошковима.

Предузетничко управљање трошковима као један од елемената предузетничке активности има све карактеристике које се вежу за ову активност. Према многим страним и руским научницима и економистима ове карактеристике укључују сљедеће ставке:

1. Аутономија и независност економских субјеката у току предузетничких активности представљају предуслов за могућност употребе приступа већег избора у управљању трошковима, релативну слободу и флексибилност у стварању система алата управљања трошковима.

Правна документа привредних субјеката састоје се само од збира метода израчунатих трошкова с циљем одређивања основе запроцјену.

2. Предузетничка активност са фокусом на економском резултату и економским интересима предузетничког субјекта. Главни циљ било ког посла је постизање максималног профита. Стога, производња и пословна организација бирају такве приступе управљању трошковима који су примарно усмјерени на оптимизацију трошкова. Предузетничко управљање трошковима служи као начин и средство ефикасне употребе ресурса привредног субјекта, као фактор којим се обезбјеђује највећи ниво ефикасности употребе ресурса.
3. Ризици карактеристични за предузетничке активности, који спроводе ову активност под условом неизвјесних резултата под великом одговорношћу у име субјекта ове активности. Предузетничко управљање трошковима се имплементира у условима несигурности усљед мобилности фактора значајних за управљање њихових динамичких одлика. Стога, спријечавање несигурности и контролисање ризика у погледу трошкова постаје важан елемент предузетничког управљања трошковима. Привредни субјекти су финансијски поуздани за активности које спроводе, па се од њих очекује да покажу избалансирани приступ при одабиру техника управљања трошковима.
4. Иновативно предузетништво предодређује предузетничко управљање трошковима као иновативан процес повезан са сталном потрагом за новим приступима управљању трошковима и њиховим потврђивањем, надграђујући алате управљања трошковима, бирајући алате који ће моћи одговорити на сталне захтјеве и измијењене факторе.
5. Квалитет предузетништва као главна покретачка снага предузетничке активности. Као резултат, предузетничко управљање трошковима је засновано на предузетничкој активности, чија је суштина у трагању и активирању интерних резерви економског развоја привредног субјекта. Предузетничко управљање трошковима дакле захтијева константну потрагу и имплементирање начина за постизање високих економских резултата. Управљање трошковима засновано на предузетничкој активности

постаје креативан и иновативан процес оптимизације ресурса пословне структура (Miller and Krutik, 2014). Ово сугерише одбијање примјене екстензивних и традиционалних алата управљања трошковима и насупрот томе, означава константну потрагу за новим начинима контролисања трошкова, и имплементирања најадекватније комбинације иновативних алата управљања трошковима.

Предузетничко управљање трошковима не само да има све карактеристике било ког посла, па увођење концепта предузетничког управљања трошковима такође сугерише развој специфичних одлика и својстава следећих појединачних компоненти, као што су: процеси управљања трошковима, функције, циљеви и критерији управљања трошковима, системи алата управљања трошковима.

Размотримо које специфичне одлике предузетничко управљање трошковима посједује. Најприје, треба да споменемо да се ове одлике могу пронаћи и у традиционалном управљању трошковима, али у оквиру привредних субјеката постоји више услова да се ове одлике формирају и повећају. Анализа практичних искустава указује на то да специфичне одлике свеукупно нису карактеристике свих компанија. Како се ове одлике акумулирају и повећавају, можемо говорити о тенденцији традиционалног управљања трошковима да се мијења зарад предузетничког управљања трошковима.

Наизглед супротни захтјеви се примијењују у предузетничком управљању трошковима: с једне стране, требало би да буде иновативно и флексибилно, као што је већ поменуто, а с друге стране, требало би да посједује стандардизацију, продуктивности и инструменталност. Све то значи да је важно успоставити баланс у погледу иновације и регулације процеса пословног управљања. Инструментални приступ постаје од великог значаја дозвољавајући претварање алата управљања трошковима у алат за стварање пословног профита, тако дајући менаџменту систем алата који доноси неопходне резултате предузетничке активности. Примјена инструменталног приступа чини методе и алате примијењене у управљању трошковима јасним, утемељеним и специфичним, те омогућава флексибилну и ефикасну комбинацију различитих алата. Овај приступ заједно са процесом, функционалним и систематичним приступима, допушта стандардизацију и инструментализацију предузетничког управљања трошковима. Привредни субјекти

су ти које су највише заокупљене потрагом за ефикасним алатима управљања, због чега је инструментални приступ и битан за њих.

Сљедеће одлике су присутне у систему алата предузетничког управљања трошковима и основних правила за њихов развој. Као што је већ истакнуто, систем алата треба развити у оквиру инструменталног приступа. То ће довести до бољег утемељења при коришћењу других алата. Штавише, већ је напоменуто да субјекти производње и пословних активности имају релативну слободу при одабиру основе алата управљања и релативан економски интерес да изабрани алати дају највећи ефекат. Као резултат, у производњи и пословној структури преферира се употреба не појединачних алата него њихових система и специфичних комбинација. Такође је важно систематично евалуирати ефикасност система алата (Miller, 2015).

Када је ријеч о улози инструменталног приступа и система алата управљања трошковима, треба споменути да одређени број научника види суштину предузетништва као нешто посебно склоно новим могућностима постизања профита, као способност предвиђања резултата и налажење метода да се ти резултати и постигну (Tevelevich, 2010). С тим у вези, алати управљања трошковима представљају начин постизања ефикасних резултата, а ажурирање ових алата треба да буде природан и систематичан процес у управљању трошковима.

Друга одлика може се формулисати као ажурирање функција оптимизације предузетничког управљања трошковима. Функционални круг управљања трошковима и пословне структуре може се доживјети као спој планирања, рачуноводства, контроле и анализе.

РЕЗУЛТАТИ

Функционални приступ за потврђивање концепта предузетничког управљања трошковима.

Оптимизација трошкова и несмањење трошкова треба да буду најважније функције управљања трошкова у производњи и пословној структури. Будући да све активности изискују одређене трошкове, смањење трошкова може на крају резултирати ограничавањем главног циља било које производње и активности пословне структуре које доносе профит. Под оптимизацијом трошкова подразумевамо повећање поврата за сваку уложену рубљу.

Неопходно је разјаснити све функције које пружају детаљније разумијевање управљања трошковима у производној и пословној структури.

1. Планирање трошкова је подијељено на дугорочне (у дугорочној фази планирања) и тренутне (у фази краткорочног планирања). Циљ дугорочног планирања представља припремање информација у вези са трошковима очекиваним када дође до развоја нових тржишта, када се нови производи развију и произведу, када се увећа исход производње и пословне организације. Све то може подразумевати трошкове сектора за маркетинг и истраживање и развој, као и инвестирање капитала. Тренутно планирање трошкова одређује имплементирање дугорочних циљева производне и пословне структуре. Уколико је тачност дугорочног планирања трошкова мала и на њу утиче процес инфлације, понашање конкурената, политика државе у области економског вођења, а некад и виша сила, онда се краткорочно планирање које рефлектује потребу блиске будућности за производним и пословним структурама сматра тачнијим, будући да је такво планирање одрживо усљед годишњих, кварталних (мјесечних) и циљаних обрачуна.
2. Рачуноводство као елемент управљања трошковима је неопходно за припремање података да би се донијеле исправне економске одлуке. На примјер, када процијенимо вриједност инвентара, настали трошкови се израчунавају уз помоћ извјештаја о производњи, података о стварном исходу производне и пословне структуре и сви трошкови производње се наводе у рачуноводственим расходима.
3. Функција мониторинга у систему управљања трошковима пружа повратну информацију, односно поређење између планираних и стварних трошкова. Ефикасност мониторинга зависи од корективних активности управљања чији је циљ да покажу корелацију између стварних трошкова са планираним трошковама или да прилагоде планове уколико се они не могу испунити усљед објективно промијењених услова.
4. Анализа трошкова, која представља саставни елемент функције мониторинга, помаже у процијени ефикасности тоталних ресурса употребљених у

производној и пословној структури, у идентификацији резерве за смањење трошкова, при прикупљању података за припрему планова и доношењу рационалних одлука о управљању трошковима.

5. Оптимизација значи проналазак начина за повећање поврата трошкова. Они укључују смањење оних трошкова који не доносе додатни приход. Неопходно је константно пронаћи начине да се умање трошкови, али у исто вријеме увидјети колико ће смањење прихода преовладати у односу на смањење трошкова. Поред смањења трошкова оптимизација укључује и ојачавање њихове структуре, потрагу за најбољом комбинацијом различитих типова трошкова, идентификацију ефикасности резерви (области компаније у којима је могуће не само одржати постојећи ниво ефикасности, него и повећати тај ниво прилагођавајући одређени минимални ниво трошкова), и друге мјере с циљем повећања поврата за сваку уложену рубљу. Треба напоменути и то да развој предузетничког управљања трошковима сугерише рад на оптимизацији трошкова, односно, систем управљања трошковима треба бити оптималан у погледу износа који се улаже у њега.

Још једна од одлика јесте то да критерији и циљеви предузетничког управљања трошковима треба да буду предмет спецификованих прије него основних параметара и карактеристика предузетничког управљања трошковима. Стога, критерији који су подударни са основним карактеристикама предузетничког управљања трошковима укључују следеће:

- Спој системских, процесних, функционалних и инструменталних приступа у управљању трошковима;
- Јединствене методе примјенљиве на свим нивоима управљања трошковима;
- Усклађена комбинација смањења трошкова са производима високог квалитета (радови, услуге);
- Избјегавање неоправданих трошкова;
- Пружање потпуних и квалитетних података о нивоу трошкова;
- Раст интересовања свих сектора производне и пословне структуре за оптимизацију трошкова.

Усклађеност са свим критеријима управљања трошковима пружа основу за одржив развој производње и пословне структуре пружајући јој конкурентску предност.

Управљање трошковима у производној и пословној структури је дизајнирано према остваривању следећих циљева:

- Идентификација улоге управљања трошковима као фактор за повећање економских перформанси производне и пословне структуре;
- Обрачун трошкова оперативних и географских сегмената, производних субјеката производне и пословне структуре;
- Обрачун неопходних трошкова по јединици производње (рад, услуге);
- Припрема базе података која омогућава евалуирање трошкова након доношења економских одлука;
- Идентификација резерви за оптимизацију трошкова на свим фазама производног процеса и у свим секторима производне и пословне структуре;
- Проналазак начина за рангирање трошкова;
- Проналазак система управљања трошковима релевантан за оперативне услове производне и пословне структуре.

Питање управљања треба рјешавати као цјелину будући да само такав приступ може допринијети расту економске ефикасности привредног субјекта.

Однос традиционалног и предузетничког управљања трошковима. Сумирајући претходно наведене карактеристике и одлике предузетничког управљања трошковима, можемо га упоредити са традиционалним управљањем трошковима (табела 1). Као што се може видјети, постоје неке фундаменталне разлике које говоре у прилог предузетничком управљању трошковима.

У односу на развој предузетничког управљања трошковима важно је схватити да се његове основне одлике и параметри постепено формирају онда када предузетништво постане обавезан оквир дјеловања у свим областима преоизводне и пословне структуре. Неопходно је истаћи чињеницу да теорија и пракса често третирају предузетничко управљање трошковима у традиционалном смислу без разматрања карактеристичних одлика предузетништва. То смањује ефикасност управљања трошковима: без обзира на то што традиционално управљање трошковима пружа

повољан ефекат, уколико такво управљање постане распрострањена пракса у предузетничком управљању трошковима, постало би саставни дио цјеловитог система пословне активности компаније, што би повећало ефекат синергије. Ипак, пракса показује да је потребно да пословни менаџери уложе одређено вријеме и труд на утемељењу предузетничког управљања трошковима. Стога, у производној и пословној структури и традиционално и предузетничко управљање могу се примјењивати. Као прво, прелазак са традиционалног на предузетничко управљање трошковима представља објективну тенденцију

у еволуционарном развоју производне и пословне организације. Као друго, сви управљачки подсистеми укључујући и управљање трошковима који стичу основне одлике предузетничке активности означавају фактор пословног економског развоја. Горенаведени фактори служе за објашњење термина управљање трошковима који комбинује одлике традиционалног и предузетничког управљања и могу се користити и у даљим студијама производне и пословне структуре, те развити методолошке основе за управљање трошковима.

Табела 1. Компаративне карактеристике традиционалног и предузетничког управљања

Параметри који се пореде	Традиционално управљање трошковима	Предузетничко управљање трошковима
Основни концепт	Смањење трошкова	Оптимизација трошкова
Пристап стварању управљања трошковима	Водећа улога функционалног приступа – систематичан приступ	Укупност система, процеса, функционалног приступа, ажурирање инструменталног приступа
Природа процеса управљања трошковима	Традиционалан, ријетко подложен пројени, висок ниво стандардизације	Иновативан, флексибилан у комбинацији са високим степеном стандардизације
Примијењени алати управљања трошковима	Јединствени алати, често бирани спонтно, недостатак мониторинга њиховог утицаја на ефикасност активности	Разноликост, систематично организовани, образложење за одабир и оптималне комбинације засновано је на мониторингу њиховог утицаја на пословну ефикасност

Извор: разрадио аутор рада

Други важан закључак јесте тај да предузетничко управљање трошковима може постати једино не само у предузетничкој структури. Предузетништво као посебна врста активности може се дјелимично имплементирати у било коју организацију која реализује користи од ове активности. У овом случају, предузетничке одлике могу се појавити у било ком управљачком подсистему, а посебно у управљању трошковима. Такође, основни параметри и специфичне одлике предузетничког управљања могу се потпуно и разумљиво открити једино у привредним субјектима. У другим организацијама манифестују се само неке посебне одлике предузетничког управљања трошковима (Tevelevich, 2010).

Стога, основни критерији за предузетничко управљање трошковима су сљедећи:

- Постепен развој и оснивање параметара и специфичних одлика предузетничког управљања трошковима чинећи их могућим у привреним субјектима са традиционалним управљањем трошковима, као и у оним са предузетничким управљањем трошковима развијеним на различитим нивоима;
- Предузетничко управљање трошковима као интегрални управљачки подсистем у пословном систему доприноси повећању ефекта синергије;
- Појава одређених параметара и специфичних одлика предузетничког управљања у непредузетничкој структури, што има позитиван ефекат на њене активности али не пружа максималан ефекат као резултат интегрисане употребе свих специфичних одлика и који се може пронаћи само у привредном субјекту.

ЗАКЉУЧАК

Дакле, предузетничко управљање трошковима је засновано на традиционалном управљању, дјелимично има његове параметре, али уједно захтијева нове одлике и карактеристике који нам дозвољавају да правимо разлику између предузетничког управљања трошковима и непредузетничког (традиционалног). Како се ове различите одлике и карактеристике постепено развијају, неке одлике предузетничког управљања трошковима се могу дјелимично појавити у традиционалном управљању трошковима (али се не испољавају у цјелости), односно, долази до дјелимичног преклапања између традиционалног и предузетничког управљања трошковима. Предузетничке структуре могу примијенити традиционално управљање трошковима, али на основу њихове природе вјероватније је да ће развити предузетничко управљање трошковима, па стога други концепт преовладава. Узимајући у обзир горенаведено, жељели бисмо да истакнемо да се термини предузетничко управљање трошковима и управљање трошковима у привредним субјектима, по нашем мишљењу, фундаментално разликују, будући да други термин може означавати примјену и традиционалног и предузетничког управљања трошковима. Другим ријечима, неопходно је потпуно разумјети карактеристике предузетничке активности да би се постигле суштина предузетничког управљања трошковима. Систематичан приступ управљању трошковима који се састоји од спровођења наведених функција, испуњавајући одређене циљеве и критерије, ствара основу за економску конкурентност привредног субјекта омогућавајући му да заузме водећи положај на тржишту. Примјена инструменталног приступа омогућава развој алата за управљање трошковима у којима трошкови, између осталих фактора, одређује ефектност предузетничких активности.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] A. Tevelevich (2010) Theoretical Foundations of Entrepreneurial Cost Management // Herald of Omsk University. Series: Economy, №4. 112-116.
- [2] V. Kerimov (2003) Management Accounting. - Moskow: Publishing and Trading Corporation "Dashkov and Co».
- [3] V. Lebedev (2000) Cost Management at the Enterprise. - SPb .: Publishing House "Business Press".
- [4] L. Popova (2007) Cost Accounting, Calculating and Budget Planning in Some Production Sectors . - M .: Business and Services.
- [5] M. Trubochkina (2007) Entrepreneurial Cost Management. - Moskow: INFRA-M.
- [6] J. Groth and M. Kinney (1994) Cost Management and Value Creation. Management Decision, 32 (4).
- [7] C. MacNair (2006) Customer-driven Cost Management. Cost Management nov / dec.
- [8] I. Lieberman (2006) Cost Management. - Moscow: ICC "MarT".
- [9] A. Miller and A. Krutik (2014) Modernisation of Business Relations amid the Crisis // Herald of Omsk University. Economy Series. № 1.129-136.
- [10] A. Miller (2015) The Theoretical Foundation of Ratio in Traditional and Entrepreneurial Cost Management // SibADI Herald, № 3 (43). 148-157.